

Tekna

Teknas politikkdokument om høyere utdanning og forskning

VEDTATT AV TEKNAS HOVEDSTYRE 21. MARS 2019

Tekna arbeider aktivt gjennom media og direkte overfor regjeringen, Stortinget og andre organisasjoner for å fremme våre politiske synspunkter. Meningene våre er nedfelt i politikkdokumenter og dokumentet du nå leser er en del av denne samlingen. Her kan politikere, journalister, representanter fra andre organisasjoner og andre interesserte, lese hva Tekna mener om høyere utdanning og forskning. Teknas tillitsvalgte kan bruke dokumentet som et praktisk verktøy og veiledning for videre politisk arbeid.

Sammendrag

Tekna har som foreningspolitisk mål å sikre god rekruttering til utdanning og forskning i teknisk-naturvitenskapelige fag, og at disse fagene skal holde et høyt internasjonalt nivå.

Høy nasjonal forskningsaktivitet, sammen med utstrakt internasjonalt samarbeid, er viktig for kvalitet og kapasitet i våre utdanningsinstitusjoner. Tekna vil jobbe for at flere tar doktorgrader og at deres kompetanse blir verdsatt i arbeidslivet.

Utdanningssektoren må dreies over til også å kunne tilby livslang læring i tett samarbeid med arbeidslivet.

Vi mener at:

- Universiteter og høyskoler må ha klare ansvarsområder og handlingsrom til å ta strategiske valg, og en forutsigbar og tilstrekkelig basisfinansiering.
- Utdanning av gode kandidater ved universiteter og høyskoler er grunnlaget for verdiskaping i samfunnet.
- Utdanningen ved høyskoler og universiteter skal være praksisnær, forskningsbasert og stimulere til etisk refleksjon.
- Gode arbeidsvilkår for både ansatte og studenter er avgjørende for kvalitet og trivsel.
- Personer med høyere utdanning skal ha mulighet for, og tilgang til, relevant etter- og videreutdanning.
- Vitenskapelig personell må ha ryddige arbeidsvilkår og mulighet for karriereutvikling.
- Bruken av midlertidige stillinger må kraftig ned.
- Tverrfaglig samarbeid innenfor utdanning og forskning må økes for å møte de globale samfunnsutfordringene, skape tilstrekkelig innovasjonskraft og øke verdiskapingen i Norge.
- Fagovergripende temaer, som bærekraft og digitalisering, bør løftes inn i alle utdanningsprogrammer.
- At utdanningsinstitusjonene må sikre at studieprogrammene gir nødvendig kompetanse for å nå lavutslippssamfunnet, i tråd med FNs bærekraftsmål.

Det offentlige utdanningssystemet – grunnmuren vår

En viktig verdi i det norske utdanningssystemet er lik rett til gratis utdanning, uavhengig av bosted, kjønn, sosial og kulturell bakgrunn. Det offentlige utdanningssystemet er grunnmuren i kunnskapssamfunnet. Skal vi klare å løse samfunnsutfordringer og sikre fremtidens verdiskaping, er vi helt avhengig av et velutviklet forsknings- og utdanningssystem. Det er viktig at studietilbudet og forskningsmiljøene organiseres på en måte som fremmer kvalitet i forskning og utvikling, samt bidrar til å fylle behovene for kompetanse og kunnskap i hele landet.

De fleste utdanningsinstitusjonene forvalter i dag et bredt samfunnsoppdrag som omfatter å forvalte korte praksisnære profesjonsutdanninger, lange profesjonsutdanninger og lengre mer akademisk rettede utdanninger. Det er viktig at egenarten og profilen til de ulike utdanningstypene

ses i sammenheng med samfunnets behov for kompetanse på ulike nivå og med ulik profil. Tekna mener det er behov for både praksisnære utdanninger og mer teoretisk rettede studier, og at det er viktig at disse ikke forsvinner, men beholder sin egenart og fagprofil.

Finansiering av høyere utdanning og forskning

Offentlig finansiering av høyere utdanning bør dekke de reelle kostnadene. Studiestedene bør prioritere mer ressurser til teknologistudiene.

Konkurransen om midlene og resultatbasert finansiering av utdanning må balanseres opp mot behovet for langsiktighet for de ansatte og forutsigbarhet i fagtilbud. Tekna mener derfor at basisfinansieringen av utdanning som i dag går til å avlønn faste vitenskapelige ansatte, ikke skal konkurransenutsettes.

Eventuelle insentiver i finansieringen av universiteter og høyskoler bør belønne gradsgjennomføring, samarbeid, mobilitet nasjonalt og internasjonalt, og satsinger på å bygge fremragende forskningsmiljøer. Vitenskapelig ansatte bør også belønnes for kvalitetsutvikling av utdanningene, god pedagogisk kompetanse og formidling av kunnskap til allmennheten, innovasjon og patentering.

Tekna mener det er viktig å tilrettelegge for mer samarbeid med internasjonale kvalitetsuniversiteter. En karriere innen høyere utdanning må fremstå som attraktiv og forutsigbar. Det er viktig at det legges til rette for mobilitet mellom universitets- og høyskolesektoren og andre sektorer.

Driftsmidler må sikres

Offentlig finansiering av utdanning og forskning må sikre driftsmidler til institusjonene, midler til infrastruktur, avansert utstyr og fagstøtte. Tekna mener mangel på tekniske stillinger til oppgradering og drift av tyngre utstyr, får konsekvenser for progresjon og kvalitet i utdanning og forskning. God balanse og en helhetlig finansiering av institusjonene er viktig for utviklingen av ledende og attraktive miljøer.

Tverrfaglighet og nye fagfelt

Det offentlige har gjennom finansieringen et særskilt ansvar for å ivareta både faglig bredde og spiss i norsk forskning. Frie prosjektmidler er svært viktig. Nye fagfelt må kunne etableres, ideer testes ut og videreutvikles. Tekna mener det er blitt for mange smale, tematiske programmer som fragmenterer forskningsfinansieringen. Det er nødvendig med færre og bredere program der tverrfaglighet vektlegges mer. For å få en mer helhetlig og balansert finansiering av forskningen, mener Tekna at det offentlige må øke basisbevilgningene til forskningsinstituttene og styrke insentivene for å få privat næringsliv til å bidra mer.

Teknisk-naturvitenskapelige studieplasser

Myndighetene må prioritere å øke studiekapasiteten på utdanninger der Norge mangler kompetanse. Kapasiteten i teknisk-naturvitenskapelige fag må derfor prioriteres for å møte utfordringene knyttet til klimaendringer og demografiske endringer, bærekraftig ressursutnyttelse og for å sikre fortsatt gode offentlige tjenester.

Tekna mener at økning i studieplasser for teknisk-naturvitenskapelige fag ikke må gå på bekostning av kvalitet. Det er et mål at det er konkurranse om plassene.

Hvordan utdanne gode kandidater

Studentene skal ha godt læringsmiljø og få god oppfølging og veiledning på studiet.

Tekna mener studentene må bli kjent med ny kunnskap fra forskningsfronten og trenes opp til kritisk å vurdere innhold i, og etisk forsvarlig anvendelse av, forskning og kunnskap. Det bør jobbes for tilrettelegging for at studenter kan delta i større forsknings- og utviklingsprosjekter tidlig i studieløpet.

Gjennom utdanningen må studentene utvikle kompetanse til å samarbeide tverrfaglig og tverrsektorielt. Innovasjon, entreprenørskap må sterkere inn i utdanningene. Universiteter og høyskoler må etablere forpliktende samarbeid med forskningsinstitutter og aktører i arbeids- og næringsliv. Det må etableres flere læringsarenaer som gir relevans til, og faglig utvikling i, utdanningene. Det faglige nivået i utdanningene må kvalitetssikres, også gjennom ekstern vurdering.

God studiefinansiering og attraktive studievilkår er viktig for å rekruttere flere gode studenter til tekniske og naturvitenskapelige studier. Tekna mener studiefinansieringen må stimulere til mer utveksling med internasjonale kvalitetsuniversiteter og på teknisk-naturvitenskapelige fagområder som er viktige for Norge.

Vi mener ellers at:

- Studiestøtten må indeksreguleres.
- Oppsparing av pensjon bør gjelde for studier på minimum tre år.
- Gratisprinsippet skal gjelde alle studenter i offentlig høyere utdanning i Norge.
- Det må bli enklere å kombinere studier med svangerskap og barn.
- Lovverket rundt studentenes læringsmiljø må styrkes, hvorav blant annet lov om yrkesskader må gjelde studenter.
- Langsiktig boligpolitikk er nødvendig for å møte studentveksten.

Digitalisering

Tekna mener at universiteter og høyskoler i større grad må ta i bruk mulighetene som digitale og teknologiske løsninger gir for utdanning, forskning og formidling. Universiteter og høyskoler må investere i digitale løsninger for kommunikasjon, innleveringer og vurderinger, og digitale etter- og videreutdanningstilbud. Det er viktig at nye digitale løsninger følges opp med tilstrekkelig opplæring og driftsstøtte. Økt digitalisering kan forenkle arbeidsprosesser, øke samhandling med studenter og styrke nettverksbygging nasjonalt og internasjonalt.

Arbeidsvilkår og karrieremuligheter – fleksibilitet og mobilitet

Studentene og de ansatte må ha et godt arbeidsmiljø, og universiteter og høyskoler må være attraktive arbeidsplasser. Utforming og arealeffektivitet må ikke gå på bekostning av høy kvalitet i arbeidet.

Institusjonene må tilby sine medarbeidere betingelser, infrastruktur og utstyr som hevder seg internasjonalt for at de skal kunne utvikle kunnskap videre. Forskerutdanning i teknisk-naturvitenskapelige fag må framstå som attraktivt for flere norske studenter. Norge må rekruttere de beste forskertalentene nasjonalt og internasjonalt, og sørge for at det er attraktivt og enkelt å bli i Norge også etter avlagt grad.

Lønn, arbeidsvilkår og arbeidsoppgaver må samlet sett være konkurransedyktige for å rekruttere forskertalenter. Akademia må gi unge forskere utsikter til et mer stabilt karriereløp enn i dag. Bruken av midlertidige stillinger må kraftig ned. Det er behov for endringer i finansieringsmodellen for å redusere bruken av midlertidig prosjektfinansiering. Videre mener Tekna vi må utvikle bedre forsknings- og personalledelse ved institusjonene. Ledelsen må følge opp sine ansatte langt bedre med medarbeidersamtaler, utviklingsmuligheter og karriereplaner. Statsansattloven og universitets- og høyskoleloven må harmoniseres med arbeidsmiljøloven.

Forskerutdanning i teknisk-naturvitenskapelige fag må forberede kandidatene for en mulig karriere utenfor akademia. Tekna mener offentlige og private virksomheter i større grad må se mulighetene som ligger i å ansette arbeidstakere med forskerutdanning. Økt lønn for ansatte med doktorgrad, vil gi flere søkere til stipendiatstillinger i teknisk-naturvitenskapelige fag.

Mobilitet over sektorgrenser og internasjonalt forskningssamarbeid bør være en naturlig del av en forskerkarriere. Tekna mener det bør utarbeides nasjonale tiltak og ordninger for å styrke utveksling, mobilitet og samarbeid. Samtidig må det være mulig å kombinere en forskerkarriere med familieliv, og det må tas hensyn til at forskere ikke skal måtte tilbringe et forskerliv med stadig forflytninger for å kunne leve av sin forskerkarriere. Kompetansepåfyll og oppdatering må ivaretas gjennom hele forskerkarrieren, også for senioren.

Unge forskere

Tekna mener Norge må satse på unge forskere som en ressurs for å oppnå fremragende forskning. Forskerutdanningene må sørge for at unge forskere gjennomfører raskere, opparbeider et solid publiseringsgrunnlag og får langsiktige midler til å starte egne forskningsgrupper. En bedre stillingsstruktur og akademisk frihet er grunnleggende for god forskning.

Unge forskere må ha mulighet til å få kunnskap om forskningssøknader, finansieringskilder, økonomistyring og ledelse av forskningsgrupper for å være bedre rustet til en akademisk forskerkarriere. Unge forskere som driver veiledning, undervisning og søknadsskriving, må få meritteringen for dette for å styrke fremtidige karrieremuligheter.

Etter- og videreutdanning

Det offentlige utdanningssystemet skal jobbe for å tilby etter- og videreutdanning til dem med høyere utdanning, som en del av en nasjonal kompetansereform. Tilbudet skal gjelde uavhengig av tidligere avlagte grader og alder.

Samarbeid for næringsutvikling og innovasjon

Næringsutvikling og innovasjon basert på forskning er viktig for å sikre verdiskaping og velferd i samfunnet. Tekna mener det er behov for mer samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, forskningsinstitutter og arbeidsliv. Det offentlige må i sterkere grad motivere og legge til rette for at næringslivet øker innsatsen, deltakelsen og investeringene i det nasjonale FoU-systemet. Tekna mener bedrifter aktivt må investere i forskning, og vise at næringslivet har et ansvar for å øke sin andel av den nasjonale forskningsinnsatsen.

Langtidsplanen for høyere utdanning og forskning må følges opp med tiltak og ordninger som stimulerer forskere til å kommersialisere egne forskningsresultater og danne bedrifter. Særlig må det satses på næringer der Norge har fortrinn. Finansieringsprogrammer som støtter tidligfase kommersialisering av ideer fra norske forskningsinstitusjoner, bør styrkes.

Fagovergripende temaer, som bærekraft og digitalisering, bør løftes inn i alle utdanningsprogrammer i tråd med prioriterte forskningsområder.

Flere bedrifter bør tilby nærings-PhD-er til sine ansatte. I konkurransen om offentlige forskningsmidler må det legges større vekt på forskeres bidrag til næringsrettet utvikling og innovasjon, deltakelse i internasjonale komiteer og standardiseringsarbeid.

Forskningsinstituttene er viktige for næringslivets investeringer i FoU og for å sikre rask innføring av ny teknologi i norske virksomheter. Tekna mener det er nødvendig å sikre instituttene like vilkår som sammenlignbare internasjonale institutter. Det må etableres en bedre basisfinansiering til vedlikehold og utvikling av kompetanse fordi de er mer utsatt for økonomiske svingninger enn academia. En bedre basisfinansiering vil hindre nedbygging av forskningskapasitet og kompetanse i nedgangstider. I bedre tider vil norske virksomheter ha relevante norske forskningsmiljøer å bestille FoU-prosjekter fra.

Tekna

Tekna kjemper for deg og
faget du brenner for